לא חמד אחד מהם נשאתי אשר חלק ה' אלהיך אתם להאיר לכל העמים וילך ויעבוד אלהים אחרים אשר לא צויתי לעובדם וכתבו לו (א) את צעירת הרגלים ולא כתבו לו את הארנבת מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה שלא יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה: רשב"ג אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית: א"ר אבהו א"ר יוחנן הלכה כרשב"ג וא"ר (ב) יוחנן מ"ט דרשב"ג אמר קרא יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם דבריו של יפת יהיו באהלי שם ואימא גומר ומגוג א"ר חייא בר אבא היינו טעמא דכתיב יפת אלהים ליפת יפיותו של יפת יהא באהלי שם: **מתני'** אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה: **גמ'** הא לענין פר יום כפורים ועשירית האיפה זה וזה שוין מתניתין דלא כר"מ דאי ר"מ [הא תניא] מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר"מ וחכ"א אינו מביא מ"ט דר"מ דתניא משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין ת"ל המשיח במאי אוקימנא דלא כר"מ אימא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה הא לכל דבריהן זה וזה שוין אתאן לר"מ דתניא אירע בו פסול ומינו כהן אחר תחתיו ראשון חוזר לעבודתו שני כל מצות כהונה גדולה עליו דברי ר"מ רבי יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט וא"ר יוסי מעשה ברבי יוסף בן אולם מציפורי שאירע בו פסול בכהן גדול ומינוהו תחתיו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט כהן גדול משום איבה כהן הדיוט משום מעלין בקודש ולא מורידין רישא רבנן וסיפא ר"מ אמר רב חסדא אין רישא רבנן וסיפא ר"מ רב יוסף אמר רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי: **מתני'** אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בבמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה: **גמ'** פסחים ותו לא אימא כעין פסחים מני ר"ש היא דתניא ר"ש אומר אף צבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות שקבוע להם זמן אבל חובות שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב: **מתני'** אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלים לפנים מן החומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדושת שילה

יש

לא חמד אחד מהם נשאתי. שלא יאמר חמור לא לקח אבל חפץ אחר לקח: **להאיר לכל העמים.** שאם לא כן יאמר בן נח מותר בע"ז. ומדרשו (ע"ז נה.) להחליקן בדברים כדי לטורדן מן העולם: **אשר לא צויתי לעובדם.** שאם לא כתבו לעובדם משמע אשר לא צויתי שיהיו ויאמר א"כ אלהות הן שעל כורחו נבראו: **וכתבו.** במקום ואת הארנבת ואת צעירת הרגלים לפי שידיה קצרות וקטנות מרגליה: **יפיותו של יפת.** הוא לשון יון לשונו יפה משל כל בני יפת: **מתני' מרובה בגדים.** כהנים שנמשחו בבית שני ואף בבית ראשון מימות יאשיהו ואילך שנגנז צלוחית של שמן המשחה(ט): **פר הבא על כל המצות.** כהן משיח שהורה היתר בדבר שזדונו כרת ועשה כהוראתו מביא פר שנאמר אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם וגו' (ויקרא ד): **כהן המשמש.** כגון שאירע בו פסול ומינו אחר תחתיו ועבר פסולו וחזר לעבודתו והעבירו הבא תחתיו הראשון קרוי משמש והשני עבר: **אלא פר יוה"כ.** שאי אפשר להביא שנים. וכן עשירית האיפה חביתי כהן [גדול] שבכל יום שאי אפשר להביא שנים: **גמ' הא לכל דבריהן זה וזה שוין.** ואם בא להקטיר או לעבוד שום עבודה משמש בשמונה בגדים כהן שעבר ככהן המשמש: **כל מצות כהונה גדולה עליו.** משמש בח' בגדים לא פורע ולא פורם ומצווה על הבתולה ומוזהר על האלמנה ומקריב אונן: **ואינו ראוי.** לשמש לא בשמונה בגדים ככהן גדול ולא בארבעה ככהן הדיוט: **רבי היא.** וסתמה אליבא דנפשיה: **ונסיב ליה אליבא דתנאי.** במרובה בגדים סבר לה כרבנן ובכהן שעבר סבר לה כר' מאיר: **מתני' אין בין במה.** אין הפרש בשעת היתר הבמות בין במה גדולה זה מזבח של משה בעודו בנוב וגבעון: **לבמה קטנה.** מזבח של יחיד שכל יחיד ויחיד עושה במה לעצמו: **קרב בבמה.** קטנה: **כל שאינו נידר ונידב כו'.** בזבחים יליף לה בפרק בתרא(ל): **גמ' פסחים ותו לא.** והא קתני סיפא כל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמה קטנה ואילו בגדולה היו מקריבין קרבנות צבור תמידין ומוספין. וקא ס"ד דאף חובות צבור שאין קבוע להן זמן היו קריבין בה כגון פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז: **כעין פסחים.** וכל חובות הקבוע להם זמן כפסחים: **מני.** מתניתין דקתני דבמה קטנה אין קרב בה שום חובה ואמר דבמה גדולה לא עדיפא מינה אלא בחובות הקבוע להן זמן: **ר' שמעון היא.** דאמר בפרק בתרא דזבחים אף צבור לא הקריבו בבמה גדולה שום חובה אלא פסחים וחובות הקבוע להן זמן אבל חובות שאין קבוע להן זמן כגון פר העלם דבר ושעירי ע"ז הכא והכא לא קרב. אבל לדרבנן דהתם לא מתוקמא מתניתין דהא אמרי(מ) כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל דהיא במה גדולה ואפילו פר העלם דבר ומתניתין קתני פסח וכיוצא בהן: **מתני' בכל הרואה.** בכל מקום שיוכל לראות משם את שילה. ובפרק בתרא דזבחים(נ) יליף טעמא:

יש

אין בין כהן משוח למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות. פירוש פר כהן משיח שחטא בשוגג דעשה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם בדבר שזדונו כרת אבל לא איירי בפר העלם דבר של צבור דכתיב ביה הכהן המשיח (יחטא) דהא מרבינן בת"כ (ג) ואפילו כהן הדיוט יכול להביאו וכל שכן מרובה בגדים: **אין** בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים. קשה אמאי נקט לכהן שעבר דהא אפילו ביום שאירע בו פסול לכהן המשמש ושמש זה תחתיו הוי חילוק זה שהפר בא מן המשמש אע"פ שאין משמש כדאי' בירושלמי ואם כן הוה ליה למימר בין הכהן המשמש לכהן שיעבור וי"ל דאי נקט לאותו שיעבור הוה משמע הא לאותו שעבר כבר דהוי בכל שנה יש הרבה חילוקים ביניהם משום הכי נקט לאותו שעבר לאשמועינן דאף בדידיה ליכא אלא חילוק זה ומ"ת למאי דפרישית שהפר הוי מאותו שאירע בו הפסול אע"ג שאין משמש א"כ קשיא מהא דאמר סוף פ"ק דשבועות (דף יד:) אשר לו ולא משל אחיו הכהנים ואדרבה היה לו לומר ולא מאותו המשמש תחתיו דהוי רבותא טפי ושמא משום דהוי מלתא דלא שכיחא שבקיה ונקט מידי דשכיח כל שנה והא נמי דהקומץ רבה (מנחות דף יט.) דקאמר דגלי רחמנא שחיטה בבעלים לא קשה לפירושינו (ד) דשרי דכיון דזכי ליה רחמנא הוי כאילו מקדיש משלו: **ולא** לכהן הדיוט משום מעלין בקדש וכו'. קשיא למה ליה האי טעמא תיפוק ליה דכיון דראוי לכהן גדול אי לאו משום איבה א"כ אינו יכול לשמש בארבעה בגדים משום דהוה ליה מחוסר בגדים ויש לומר דמשום האי טעמא לא הוינו מקפידין כיון דעל פי בית דין(ס) הוא אי לאו טעמא דמעלין:

מני רבי שמעון היא דאמר אף צבור לא הקריבו. נראה דכיון דמוקמינן למתני' כרבי שמעון א"כ סיפא נמי אתיא כוותיה דקתני זה הכלל כל הנידר ונידב קרב בבמה וקשה דהא נזירות דהוי דבר הנידר ונידב כדאמרינן בפרק שני דתמורה (דף יד: ושם) ואפילו הכי אית ליה לר' שמעון פ' בתרא דזבחים (דף קיז. ושם) דמנחות ונזירות אין קרב אפילו בבמה גדולה וי"ל דהכי מיפרשא מתניתין זה הכלל כל הנידר ונידב שקרב בבמה גדולה כגון עולה ושלמים ליחיד קרב בבמה קטנה וכל שאינו נידר ונידב ואע"פ שקרב בבמה גדולה אין קרב בבמה קטנה אבל מודה הוא דיש נידר ונידב שאין קרב לא בבמה גדולה ולא בבמה קטנה(פ):

שמעתי

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הלכה יד:
כה ב מיי' פט"ו מהל' שגגות הלכה ז:
כו ג מיי' פ"א מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ג:
ד [מיי' פ"א מהלכות קרבן פסח הלכה ג]
כז ה מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה טו ופי"ז
מה הלכה יד ופי"ט מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ה:
כח ו מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה טו ופי"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ג ופי"א שם הלכה ה:

◆

תורה אור השלם

1. ויחר למשה מאד ויאמר אל יי אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם: במדבר טז טו
2. ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחוית להם ועבדתם אשר חלק יי אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים: דברים ד יט
3. וילך ויעבד אלהים אחרים וישתחו להם ולשמש או לירח או לכל צבא השמים אשר לא צויתי: דברים יז ג
4. ואת הארנבת כי מעלת גרה הוא ופרסה לא הפריסה טמאה הוא לכם: ויקרא יא ו
5. יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם ויהי כנען עבד למו: בראשית ט כז
6. אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים ליי לחטאת: ויקרא ד ג

◆

רבינו חננאל

עד שלא יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית. מנא הני מילי אמר ר' יוחנן דכתיב יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם, מיפיותו של יפת, כלומר ממבחר בניו של יפת והיא כתיבת יוון, יהיו באהלי שם שהם בני ישראל. אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן, הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. [מתני'] אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים כו'. מנא [לן] דכתיב אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם וגו'. פירוש מרובה בגדים, כבית השני שלא היה להם שמן המשחה היה מתמנה כהן גדול בלבישת שמנה בגדים, לפי שכל זמן שהיה הדיוט היה משמש בד' בגדים, לבן, עוד ד' ונתרבה בד' אחרים נעשה כהן גדול, לפיכך נקרא מרובה בגדים. וזה מפורש בתלמוד [ארץ ישראל] בהוריות פרק ג' משוח בשמן המשחה בבית הראשון, מרובה בגדים בבית האחרון. וא"כ חמשה דברים (היו) [היו] בית הראשון גדול מן האחרון ואלו הן אש וארון ואורים ותומים ושמן המשחה ורוח הקודש, ושאר כל העניין. הא לעניין פר יום הכפורים, כדכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר וגו'. ועשירית האיפה, כדכתיב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו וגו', ומפורש בתורת כהנים שכל כהן מביא עשירית האיפה, מדכתיב ובניו מרבינן אפי' הדיוטות, וכל שכן מרובה בגדים. מתני' דלא כר' מאיר דתני מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות. ואקשינן אימא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר, כלומר שנפסל במום או בזולתו, אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה, שהכהן המשמש הוא המביא משלו וזה שעבר לא. הא לכל דבריהן זה וזה שוין, אתאן לר' מאיר דתני אירע בו פסול, בכהן גדול, ומינו אחר תחתיו כו'. ופריק רב יוסף מתניתין רבי היא רישא סבר לה כרבנן סיפא סבר לה כר' מאיר. [מתני'] אין בין במה גדולה לבמה קטנה וכו'. ואוקימנא [בגמרא] כעין פסחים והן חובות הקבוע להן זמן. ומפורש בסוף פרק פרת חטאת ובסוף שחיטת קדשים בתוספתא אלו דברים שבין במה גדולה לקטנה קרן וכבש ויסוד ודיבוע וכיור וכנו בבמה גדולה ולא בקטנה, חזה ושוק ועור העולה [לכהנים בבמה גדולה, חזה ושוק ועור העולה] לבעלים בבמה קטנה. אבל נותר ומן וטמא זה וזה שוין. איזו היא במה גדולה, (א) בשעת איסור במה, אהל מועד נטוי כדרכו אין הארון נתון שם. איזו היא במה קטנה, בשעת התר הבמה, עושה אדם במה על פתח חצירו ועל פתח גינתו ומקריב עליה הוא ובנו ובתו וכול' [מתני'] אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, ובירושלים לפנים מן החומה כול'. פי' הרואה, העומד בשילה כל מקום שרואה מלא עיניו מותר לו לוכל קדשים קלים ומעשר [illegible] הכי, אמר ר' אבהו כתיב בן פורת עלי עין וגו', עין שלא רצתה [ליזון] ליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל בקדשים כמלא עיניה. תנא רואה שאמרו כולו שלא יהא דבר מפסיק. וכן העומד בשדה ומביט משם משכן שילה, מותר לו לאכול באותו מקום קדשים קלים ומעשר שני. ותנן באו לשילה נאסרו הבמות ולא היה שם תקרה אלא בית של אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה והיא היתה מנוחה כו'. ותניא ימי אהל מועד שבשילה ש' וע' חסר אחת. ותניא בשעת עלי הכהן חרבה שילה ובאו לנוב, כשמת שמואל חרבה נוב ובאו לגבעון. [פסקא] קדושת שילה

(א) לשון התוספתא שם איזו היא במה גדולה בשעת היתר במה אהל מועד נטוי כדרכו אין הארון נתון שם וכו'.

מסורת הש"ס

א) [יומא ט: ע"ש], ב) [צ"ל אלא א"ר וכן בר' ע"ין], ג) הוריות יא:, ד) הוריות יב., ה) ב"ו הוריות יב: יומא יב: [תוספתא יומא פ"א], ו) [לקמן כא: יומא יב: וש"נ], ז) [ר"ה ז: וש"נ], ח) זבחים קיז. קיח. ע"ש, ט) [זבחים קיז.], י) [תמורה כח:], כ) [הוריות יב.], ל) [דף קיז:], מ) [זבחים קיז.], נ) [דף קיח.], ס) [עי' תוס' יומא פירושם], ע) [וע"ע תוס' פסחים לא: ד"ה ואת אומרת].

◆

גליון הש"ס

גמ' מפני שאשתו. בירושלמי וכן במ"ר פ' שמיני איתא דאמו של תלמי ארנבתא שמה: שם מעשה בר' יוסף בן אולם. עי' תוס' ישנים יומא דף כא ע"א ד"ה ולא אירע קרי: שם אמר רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי. ר"ה דף ז ע"ב שבועות דף ד ע"א חולין דף פד ע"א ודף קד ע"א הוריות דף יב ע"ב: תוס' ד"ה אין בין כהן משוח וכו' פי' פר כהן משיח. עי' יומא דף מו ע"א תד"ה אני לאימיה וקדושין דף לו ע"ב בפרש"י ד"ה לאי דפנים ובתוס' ד"ה לאי דפנים:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכתבו לו במקום את הארנבת את צעירת: (ב) שם הלכה כרשב"ג ואמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן מ"ט: (ג) תוס' ד"ה אין בין כהן משוח וכו' דאפילו כהן הדיוט: (ד) ד"ה אין בין כהן המשמש וכו' קשה לפירושינו היכי שחיט דכיון דזכי:

◆

מוסף רש"י

אלא פר הבא על כל המצות. שמרובה בגדים אינו מביא פר העלם דבר לא משלו ולא משל צבור. אבל מביא כשבה או שעירה כיחיד (הוריות יא:). אין בין כהן משמש. והיינו ראשון שחזר לעבודתו, ולאחר שחזר הוי פר של יוה"כ שלו ועשירית האיפה שלו (שם). שני כל מצות כהונה גדולה עליו. לא פורע ולא פורם ואינו מטמא לקרובים ומוזהר על האלמנה ומשמש בשמונה בגדים (יומא יב:). אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט. כלומר אינו משמש במקדש לא בשמונה ככהן גדול ולא בארבעה ככהן הדיוט (שם). מעלין בקדש ולא מורידין. מקרא ילפינן לה במנחות בפרק שתי הלחם (שבת כא:). רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי. הוא אמרה למתני' וקבע מילתיה חדא כחד תנא וחדא כחד תנא (ר"ה ז.). מתניתין רבי סתמה לפי דעתו וקבע מילתיה כי הני תרי תנאי, כחדא כמר שהוא סבר דבריו כזה וכזה וכו' (חולין פד.).